

GIULVĂZ

Sediul consiliului local: Giulvăz nr. 172, telefon 0256/416201, fax 0256/416543;

Coordonate:

45°32'48" lat. N;
20°59'17" long. E;

Repere istorice:

-1355 - localitatea este consemnată documentar drept pusta **Guhlueș**;

-1717 - Giulvăzul era locuit, avea 27 de case, Rudna 30, iar Ivanda 40 de case;

-de origine armână, **Naum Dadan (Dadany)**, general în armata habsburgă, primește domeniul Giulvăz de 1 400 ha. ha;

-1776 - este atestată documentar școala din Giulvăz;

-1784 - populația sârbă din Ivanda este mutată, în locul ei fiind colonizați germani;

-1838 - domeniul Giulvăzului aparține tot lui **Constantin Dadan (Dadany)**;

-24 noiembrie 1854 - se naște la Giulvăz contesa **Marianna Kinsky von Wchinitz und Tettau** (d. 28.09.1938);

-1887 - se înființează corul bărbătesc din Giulvăz;

-1909 - proprietarul Giulvăzului, contele **Kinsky**, parcelează domeniul pentru vânzare către săteni;

-1919 - 1921 - are loc un schimb de populație sârbă din Rudna cu populație românească din Vojvodina;

-1924-1926 - este înființată localitatea **Crai Nou**, cu coloniști români aduși din Vojvodina și cu moși din Munții Apuseni;

2 mai 1936 - se naște la Rudna **Ion. V Ionescu**, fotbalist și antrenor de fotbal, câștigător al Cupei României cu echipa Politehnica Timișoara în anul 1980;

-12 decembrie 1941 - s-a născut la Giulvăz **Ioan Dula Giulvăzanu**, redactor la „Radio Timișoara”, publicist (d. 5.01.1997);

-1954 - Crai Nou era cătun al satului Rudna;

-20 februarie 1957 - se naște la Ivanda **Desanca Lalici**, interpretă de muzică populară sârbească;

-2002 - comuna avea 2 735 de locuitori;

-2006 - este înființată echipa de fotbal „Vulturii Giulvăz”;

-2009 - sunt construite școala nouă și sala de educației fizică și sport la Giulvăz;

- 2011 - apare prima ediție a publicației locale „Giulvăzanul”;

Populația stabilă la 1 ianuarie 2010 - total: 2 983 de persoane, dintre care:

- masculină = 1 470 de persoane

- feminină = 1 513 persoane

Numărul locuințelor la 1 ianuarie 2010: 1 124

Sate componente: Giulvăz, Crai Nou (1924-1926) Ivanda (1333, Hinand) și Rudna (1332, Rudna);

Instituții școlare: Școli cu clasele I-VIII: Giulvăz și Crai Nou; Școli cu clasele I-IV: Giulvăz și Ivanda; Grădinițe cu program normal: Giulvăz, Ivanda, Crai Nou;

Instituții sanitare: Cabinet medical: Giulvăz; Cabinet stomatologic: Giulvăz; Farmacie umană: Giulvăz; Cabinet sanitar-veterinar: Giulvăz;

Instituții culturale: Cămine culturale: Giulvăz, Ivanda, Rudna și Crai Nou; Bibliotecă: Giulvăz (fondată în anul 1962);

Biserici: Biserici ortodoxe române: Giulvăz (1720), Rudna (1926) și Crai Nou (1926); Biserici ortodoxe sârbe: Ivanda (prima atestare la 1851, apoi la 1913) și Rudna (1834); Biserică romano-catolică: Ivanda (1895), Giulvăz (1947); Biserici pentecostale: Giulvăz și Ivanda;

Ruga: Giulvăz (Rusalii), Rudna (7 iulie), Crai Nou (20 iulie - Sfântul Ilie) și Ivanda (26 iulie).

PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI GIULVĂZ

Cristeți Florentin Gheorghe	primar	Jupunski Vasile, consilier	PSD
Milovanov Ioan	viceprimar	Petrov Maxim, consilier	PNG
Butu Solomon-Alexandru, consilier	PDL	Purice Cristina, consilier	PRM
Gilinger Ioan, consilier	PNL	Totan Gheorghe, consilier	PNL
Hârțu Viorel, consilier	PNG	Vintilescu Ion, consilier	PSD
Holbea Constantin, consilier	PDL	Zaharia Alexandru, consilier	PDL

GIULVĂZ

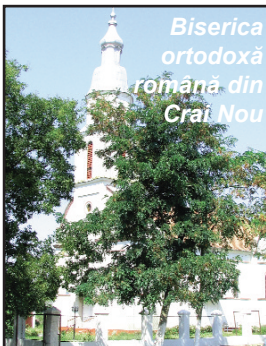
MAGUS - IZVORUL CU APĂ VIE

Izvorul cu apă minerală din satul Ivanda - izvor de suprafață - a fost folosit vreme îndelungată, atribuindu-i-se calități tămăduitoare mai ales în privința afecțiunilor de stomac (gastrită și ulcer), proporțiile de calciu și magneziu determinând calitatea apei de Ivanda. Localnicii își amintesc că era folosită chiar și de grofii de la Budapesta, ca și de nobilii de la Curtea Imperială de la Viena care veneau în oșpeție pe domeniul baronului **Ignație Csávossy** pentru a-și alina durerile. Izvoarele cu ape minerale sulfatate, clorurate, sodice, magneziene din Ivanda au fost valorificate pe plan local ani buni. După naționalizarea de către autoritățile comuniste a domeniului pe care se afla izvorul (cunoscut în perioada interbelică sub numele de **Magus**), calitatea apei a scăzut drastic: acolo au fost construite grajdurile CAP-ului, iar apa a fost în timp infestată cu dejecții animale. În anii '90, terenul pe care se afla izvorul cu apă vie a intrat în posesia unui șvab reîntors în țară, apoi în cea a unui consilier local din Timișoara, dar nu a mai fost repus în funcție.

MICUL PARACLISIER

Satul Crai Nou a fost înființat între anii 1924 - 1926 pe teritoriul localității Rudna, de către români provenind din Ardeal și din Banatul sârbesc. Unii ardeleni nu au reușit să se adapteze traiului din pustă și s-au reîntors în locurile de baștină. Printre cei rămași s-a numărat și familia Jeflea, originară din satul Jeflea din Alba. La Crai Nou și-a trăit copilăria **Antonie Jeflea**, un pui de ardelean care s-a atașat de mic de biserica din așezare (înălțată în anul 1875) căreia vreme de câțiva ani i-a fost paraclisier. Copilul era atras de viața monahală și de câte ori avea ocazia mergea să se roage la mănăstirea Timișeni-Șag. La recomandarea părintelui stareț Timotei de la mănăstirea Hodoș - Bodrog de lângă Arad, tânărul **Antonie** a ajuns la mănăstirea Secu. Aici a început drumul spre călugărie sub îndrumarea prea fericitului părinte Cleopa. Mănăstirea l-a purtat în școală, după liceul sanitar urmând Seminarul Teologic, Facultatea de Drept și Facultatea de Teologie. La

mănăstirea Cetățuia din Iași a fost călugărit de arhimandritul Mitrofan Băltuță, starețul de atunci al mănăstirii. A fost secretar al mănăstirii Cetățuia și a trăit în preajma părintelui Teofan, fiindu-i acestuia discipol. Din anul 1995, odată cu redeschiderea așezământului monahal de la Giurgeni (atestat documentar la anul 1721, fiind construit de călugări greci), protosinghelul **Antonie Jeflea** a devenit stareț al Mănăstirii Giurgeni, paraclisierul de altădată din Crai Nou fiind numit de „**Ziarul de Iași**” din 19 iulie 2004 „**un bănațan care și-a găsit liniștea în mănăstirile Moldovei**”.

În anul 2007, Prea Cuviosul **Antonie Jeflea**, starețul Mănăstirii Giurgeni, devine arhimandrit în Episcopia Romanului. „Sufletul omului este ca o cameră din casă pe timpul iernii. Dacă afară e frig și în casă cald - este bine, dar dacă frigul de afară pătrunde și în casă - nu putem trăi. Aceasta este diferența dintre moldoveni și bănațeni. **Bănațenii sunt credincioși, dar cu sufletul mai rece**”, crede părintele stareț arhimandrit **Antonie Jeflea**.

BARONII NIKOLICIS DE RUDNA

Domeniul Rudna a fost cumpărat în 1781 de **Teodor Iancovici de Mirievschi** (cărturar sârb și director al școlilor din Banat) și **Jovan Nikolics** (acesta provenea dintr-o familie influentă din apropierea orașului Osijek care a făcut avere aprovizionând armata habsburgică cu vite în timpul deselor războaie ruso-turce din secolul al XVIII-lea). **Mirievschi** pleacă în Rusia ca să reformeze sistemul de învățământ rusesc, la rugămintea împărătesei **Ecaterina a II-a**. **Jovan Nikolics** intră atunci în posesia pământurilor și a conacului acestuia (conacul de la Rud-

GIULVĂZ

na a fost construit la sfârșitul secolului al XVIII-lea - probabil între 1781-1782), cumpărându-l de la soacra lui Mirievschi, Natalia Socolovici. Urmașul său, Jovan Nikolics II, primește din partea Curții de la Viena titlul de baron.

Jovan Nikolics nu a avut urmași. L-a înfiat pe Jovan Belcici, care se va căsători cu Elisabeta Obrenovici, fiica cneazului Serbiei, **Milos**

Obrenovici. Jovan cel înfiat și fiica cneazului vor avea împreună patru fii: Nicolae, Feodor, Mihail și Mladin. **Feodor Nikolics** (foto) devine guvernator al Bosniei și Herțegovinei între anii 1882-1886. Ultimul baron Nikolics a părăsit definitiv România în anul 1919.

După 1924, Conacul de la Rudna ajunge în proprietatea avocatului Lighezan, care-l va deține până prin anii 1947-1948. După venirea comuniștilor la putere în România, conacul de la Rudna a fost confiscat de la proprietar și a ajuns, la un moment dat, subunitate de grăniceri, iar în 1960 - sediul CAP. Clădirea suferă degradări, capela de pe domeniul conacului s-a distrus. Cele mai multe pagube s-au petrecut însă imediat după anul 1989, când din eleganta clădire s-au furat ușile, ferestrele, parchetul și mobila de valoare. În anii '90, moștenitorii ultimului proprietar au revendicat conacul. Au câștigat în instanță dar l-au vândut repede **Marei Rademaher**, o bănățeancă stabilită în Germania. În prezent, conacul din Rudna nu poate fi vizitat, fiind „ocupat” de o familie de romi, iar proprietara vine rar la Rudna.

CASA GROZDANEI

Nu începuse bine iarna anului 1990 când șefii fostului CAP din Ivanda au avut parte de o vizită surpriză. Și anume, bătrâna **Grozdana Perinaț**, însoțită de nepotul ei Iovan Milovanov, intră hotărât în clădirea CAP-ului din sat. Bunica lui Iovan le cere celor prezenți să părăsească imobilul! Motivul era unul simplu: Grozdana își revendica dreptul firesc la proprietate, căci casa în care funcționase sediul CAP, una dintre cele mai impunătoare din sat, fusese construită de socrul ei, dar în anii '50 ai secolului trecut îi fusese furată de autoritățile comuniste. După decembrie 1989, Grozdana Perinaț a încercat pe toate căile să-i evacueze pe șefii „colectiviști” din casa strămoșească, însă aceștia nu s-au dat plecați. Singura soluție a acelui moment a fost reocuparea locuinței „pe cale pașnică” (era în iarna anului 1990-1991), scoaterea în curte a birourilor și a acareturilor fostei cooperative. După care hotărârea judecătorească de restituire a averii a venit și ea... Azi, **Iovan Milovanov** este viceprimar al comunei Giulvăz și stă în casa strămoșească, „recuperată” în iarna anului 1990-1991 de bunica lui cea aprigă, Grozdana Perinaț.

*Bătrânul Perinaț și
prințul Alexandru
al Serbiei.*

CINCI PATRIOȚI

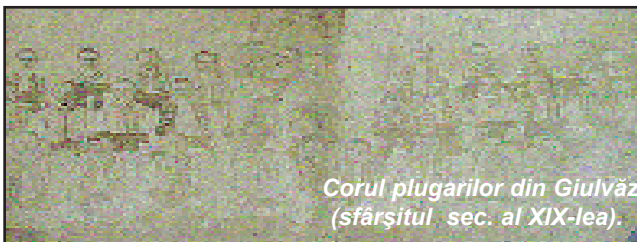

În anii '50, Nicolae Mezin era președintele nou înființatei Cooperative Agricole din Giulvăz. Avea 19 ani și va rămâne în funcție până în iarna lui 1989. După Revoluție, eliberat de povara agriculturii, se dedică mai mult cercetării istoriei Giulvăzului și a împrejurimilor, cuprins de bucuria de a le cunoaște trecutul. Devine o semnătură des întâlnită în **Lumea satului**, buletinul informativ al comunității din comuna Giulvăz, dar și în **Paideia**, foaie de cultură și spiritualitate ortodoxă a Parohiei Giulvăz-Ivanda. Pentru munca sa în dezvoltarea culturii și a învățământului local, în decembrie 2006 directorul școlii din Giulvăz, profesor Gheorghe Totan, îi acordă lui Nicolae Mezin Diploma de Onoare cu prilejul aniversării a 230 de ani de la -ființarea instituției școlare. Pornit pe urmele înaintașilor, Nicolae Mezin se oprește asupra

GIULVĂZ

CINCI PATRIOȚI

momentului istoric 1 Decembrie 1918 și povestește în „Lumea satului” cum au ajuns patrioții giulvăzani la Alba Iulia în acea iarnă românească plină de speranțe: „Din delegația Consiliului Național Român din Giulvăz au făcut parte Nicolae Brănuț, preot, Ștefan Vulpe, învățător, Ion Meici, primar și doi țărani, gospodari și patrioți: Trăilă Mezin (moșul lui Nicolae Mezin n.n.) și Petru Olaru. Această delegație a plecat cu cinci-șase zile înainte de 1 decembrie spre Alba. Până la Arad, giulvăzani au călătorit cu trenul fără nici o dificultate. De la Arad spre Alba s-au înăsprit controalele jandarmilor unguri care-i întorceau din drum pe români. Delegația din Giulvăz a putut continua drumul grație ideii preotului Nicolae Brănuț și a învățătorului

Corul plugarilor din Giulvăz
(sfârșitul sec. al XIX-lea).

Ștefan Vulpe, ultimul ofițer în armata austro-ungară, și care, cunoscând limba maghiară, având armă militară și uniformă, a recurs la o stratagemă: a introdus în traista cu merinde a fiecărui delegat câte un drapel tricolor, le-a pus oamenilor cătușele la mâini și le-a spus jandarmilor unguri că cei patru erau dezertori și răzvrătiți, arătându-le drapelul românesc din traistă, și că-i duce, de aceea, la Alba Iulia, la tribunal, ca să fie judecați! Auzind acesta, husarii unguri l-au salutat respectuos pe Ștefan Vulpe și i-au lăsat pe români să treacă...”

ANTRENORUL

La Rudna, la 2 mai 1936, se naște Ion V. Ionescu (Jackie Ionescu). Între anii 1945 și 1960 a jucat fotbal la Știința Timișoara, Progresul Sibiu, Știința și Victoria București. A antrenat echipa Poli Timișoara (1972-1975, 1980-1983, 1986-1988, 1991-1992), dar și pe Jiul Petroșani, CFR Timișoara, UTA, CSM Reșița, Corvinul Hunedoara, Sportul Studentesc, etc. A câștigat Cupa României cu echipa Politehnica Timișoara în anul 1980.

Prof. univ. Ion V. Ionescu este autorul volumelor Fotbal - Metode și mijloace de antrenament, Ed. Stadion, 1972 - în colaborare; Fotbal - Tactica azi - în colaborare; Fotbal - Concepția de joc, Ed. Sport-Turism, 1982, în colaborare; Fotbal - Tehnica și tactica jocului; O minge în Babilon. Consilier al echipei Poli Timișoara (2005-2007), editorialist și analist în domeniul fotbalului. Cetățean de Onoare al Municipiului Timișoara (2008).

IOAN DULA GIULVĂZANU

Unul dintre pionierii postului Radio Timișoara, **Ioan Dula Giulvăzanu** (foto, primul din stânga, alături de **Bora Geambu** din Timoc și jurnalistul **Nicolae Secoșan**), s-a născut în satul Giulvăz, la 12 decembrie 1941. Liceul îl face la Timișoara, la „Vicențiu Babeș” (în cartierul „Fabric”), fiind absolvent al promoției 1959. Urmează cursurile Facultății de Filologie, secția româno-germană, din cadrul Universității timișorene. Debutează în publicistică la anul 1962, cu anchete sociale și cronici apărute în „Drapelul roșu”. În anul 1975 intră în redacția de „Actualități” a postului Radio Timișoara. După întreruperea programelor Radio Timișoara, în anii '80, lucrează în cadrul Bibliotecii Județene Timiș. După redeschiderea postului, la 22 decembrie 1989, Ioan Dula Giulvăzanu revine la microfon și va ajunge șeful secției „Actualități”. Publică volumele „**Stăpâne solitare**” (1989) și „**Uimitoarea plecare**” (1996). Iar plecarea a venit peste nici un an: omul de radio care a fost **Dula** a trecut la cele veșnice la 5 ianuarie 1997.

